

Naturen i området

Den gule rute rundt om mergelsøen byder på fine naturoplevelser. Omkring madpakkehuset ses spor efter de bævere, som har slået sig ned ved Tvis Å. Finder man en pind eller en træstub med bidmærker, er det bæveren, der har været på spil. ❶

Bæveren kommer af og til på besøg ved madpakkehuset

Langs Tvis Å ses i sommerhalvåret masser af de smukke guldsmede, der kaldes pragtvandnymfer ❶ og vandranunklerne står med de hvide blomster oppe over vandspejlet. Åen fik sine fine slyngninger tilbage, da dambruget blev nedlagt, og man kan se masser af grusbanks, der er anlagt af hensyn til laks og ørreders gydemuligheder.

Går man over Åen ved Vandlaboratoriet ledes man forbi en våd eng, hvor den smukke orkidé purpur-gøgeurt springer ud i tusindtal i juni måned. Husk at orkidéer er fredede.

Den gule rute fortsætter op over et sandet overdrev, hvor der sker naturpleje med får. Her findes den smukke bakke-nelike, og man kan opleve sommerfugle som den orange dukatsommerfugl eller almindelig blåfugl, der lyser i blå.

Der er en fin udsigt over søen, som er anlagt ved mergelgravning i begyndelsen af 1900-tallet.

Ved den sydvestlige del af søen kommer man forbi et småbakket, omgravet område fra samme periode. Her står planter, der helst vil have kalk i jordbunden, ikke mindst det smukke hjertegræs. ❷

Tvis Mølle Naturlaboratorium

Øst for Holstebro ligger et naturområde helt bynært og tæt på byens boligområder. Tvis Å slynger sig gennem området på vej til sit udløb i Storå, kort før Storå bliver til Holstebro Vandkraftsø.

Langs med åen ligger skov, søer, eng- og overdrevsområder med en mangfoldig flora og fauna.

Tvis Å deler sig og danner her en ø, hvor det middelalderlige Tvis Kloster lå. Klosterets mure er markeret med jordvolde. Det er også på denne ø, at Tvis Mølle ligger.

Tvis Mølle Naturlaboratorium er en del af Geopark Vestjylland.

GEO PARK
V E S T J Y L L A N D

Tvis Møllevej 15 - 7500 Holstebro
www.holstebro.dk/naturlab
naturogmiljo@holstebro.dk

NORDEA
FONDEN

Friluftss
Rådet

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Guide til Vandreture

TVIS MØLLE
NATUR-LABORATORIUM

Tvis Mølle Naturlaboratorium danner rammen om en involverende, sanselig og eksperimenterende formidling i naturen. Samtidig skal det være et vigtigt undervisnings- og aktivitetssted, hvor unge og gamle inspireres til at interessere sig for naturen og får helt nye muligheder for friluftsliv i hverdagen.

Holstebro Kommune

Tvis Mølle Naturlaboratorium

I området omkring Tvis Mølle ejer Holstebro Kommune ca. 24 ha. natur. Landskabet er præget af vandet fra Tvis Å, Stora og Vandkraftsøen.

Det varierede landskab består af både skov, eng, ådal, hede og overdrev. Her er kulturhistoriske spor i landskabet efter Tvis kloster, teglbæranding og mergelgravning.

I området ved Tvis Mølle ses det tydeligt, hvordan natur og kultur hænger uløseligt sammen – at vores nuværende natur i høj grad er et produkt af kulturen, og at det levede liv til alle tider er afhængigt af den omgivende natur. Derfor er det en perfekt placering for et naturlaboratorium. Tvis Mølle Naturlaboratorium og faciliteterne kan benyttes alle ugens dage hele året rundt.

Holstebro Kommune har bevilliget knap 5 millioner kroner til etableringen af Naturlaboratoriet. De første to lærings- og aktivitetsplatforme - Vand- og Naturlaboratorierne - er støttet af Friluftsrådet og Nordea-fonden.

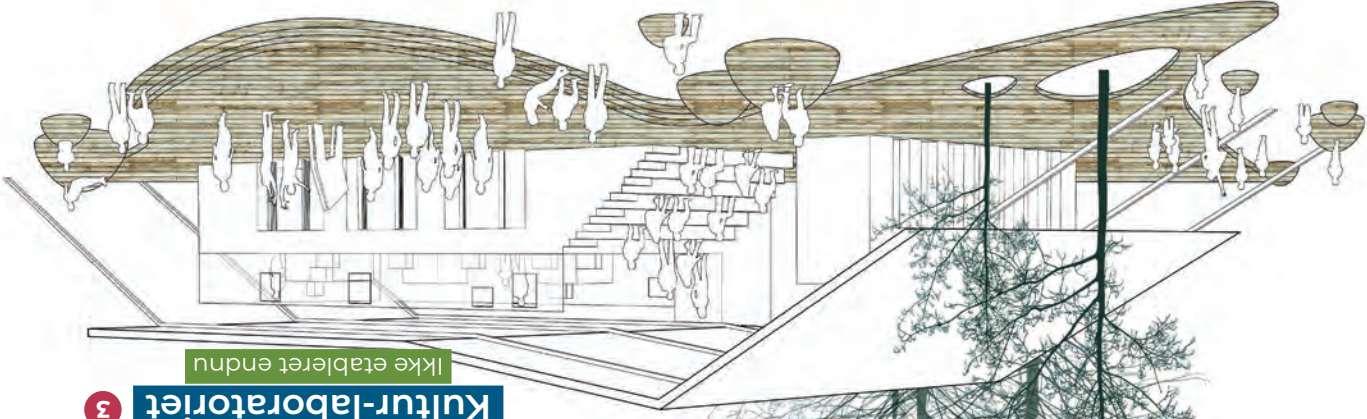
Arbejdet med at søge midler fra fonde og organisationer, til Kultur- og Sundhedslaboratorierne pågår og er en proces, der tager tid. Besøgende vil derfor opleve, at stedet over en årrække vil blive udviklet, der vil blive arbejdet, bygget og ske ændringer regelmæssigt.

De fire laboratorier

Projektet består af de fire tematiserede læringslaboratorier i form af 4 fysiske platforme i landskabet. Hvert af laboratorierne fokuserer på et af de temaer, som knytter sig til læring om områdets iboende og potentielle kvaliteter: Natur, Vand, Kulturarv og Sundhed.

Laboratorierne udformes som pavillonlignende konstruktioner, som indpasser sig nænsomt i det smukke landskab. Herfra kan man formidle, undersøge og opleve temaerne i relation til stedets historie, værdier og muligheder i øvrigt. I alle laboratorier er der fokus på en eksperimenterende læring med krop og sanser.

Laboratorierne er fordelt på fire lokaliteter i området, men ligger så tæt på hinanden, at der opstår synergi og sammenhæng imellem dem.

3 Kultur-laboratoriet

Ikke etableret endnu

11 Vand-laboratoriet

Etableret ved søen og åen

10 Sundheds-laboratoriet

Ikke etableret endnu

5 Natur-laboratoriet

Etableret ved skrænten ned til søen

1

2

4

5

6

8

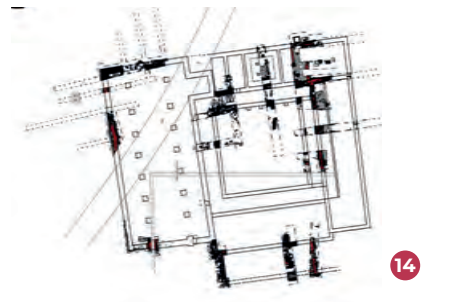
11

12

13

14

1 Madpakkehuset

Ved madpakkehuset findes der udendørs borde og bænkke, bålplads, grill, brænde, vand og toiletter. Huset kan ikke bookes, men kontakt Holstebro Kommune hvis du påtænker at holde et større arrangement.

2 Tvis Mølle Have

Tvis Mølle Have er til læring og formidling om bl.a. planter og deres egenskaber. Haven drives af foreningen Tvis Mølle Have.

3 Kulturlaboratoriet

Her planlægges etablering af Kulturlaboratoriet. Det største af de fire laboratorier.

4 Krible-krablesøerne

Her kan I gå på jagt efter smådyr og planter, som findes i de små søer.

5 Naturlaboratoriet

Her finder I Naturlaboratoriet med trækfærge.

6 Munkenes teglværk

Digerne i området er en del af Tvis Klosters teglværk. Her blev leret æltet og brændt til mursten og tegl. Under jorden findes rester fra 2 (måske 3) teglovne.

7 Naturpleje med får

Her udfører Holstebro Kommune naturpleje ved afgræsning med får, der er ejet af en landmand. Græsområdet er beskyttet natur.

8 Modelvandløbet

Her kan man gennem leg og eksperimenter opnå læring om vandet og vandløbets egenskaber.

9 Naturpleje med kreaturer

Græsområdet på skrænterne ned mod bækken bliver plejet ved afgræsning med kreaturer.

10 Sundhedslaboratoriet

Her i plantagen etableres Sundhedslaboratoriet.

11 Vandlaboratoriet

Her finder I Vandlaboratoriet med trækfærge.

12 Mergelsøen

Jorden i området har et stort indhold af kalk - også kaldet mergel, der forbedrer landbrugsjorden. Da mergelgravningen stoppede for ca. 80 år siden opstod søen. Søen bruges i dag til forskellige aktiviteter, bl.a. træning med kajak og Stand Up Paddle m.v.

13 Tvis Mølle

Møllebygningen er en rekonstruktion, der blev bygget i 1996. Møllen er bygget på samme sted som sine forgængere fra 1700-tallet. Møllen har sandsynligvis eksisteret siden 1163, da Tvis Kloster blev etableret.

14 Tvis Kloster

I 1163 forærede den lokale herremand Buris Henriksen en gård kaldet "Tvisel" til den katolske kirke. Med gaven fulgte en betingelse om, at der skulle etableres et munkelovst.

Cistercienserordenen valgte at placere klosteret ved Tvis Mølle og kaldte stedet "Tuta Valis", hvilket betyder "Den sikre dal".

Ved reformationen i 1536, konfiskerede kongen klosteret og dets ejendomme. Herefter fungerede Tvis Kloster som herregård frem til ca. 1811.

En fløj af klosteret blev bygget om til Tvis Kirke, som i 1889 blev flyttet til Tvis By.

Området ved Tvis Mølle

Det markante landskab er dannet af smeltvandet fra tidligere istider. Sand, ler og ikke mindst kalk er aflejret af isens smeltvand. Ler og kalk har været vigtig for munkenes teglproduktion, og senere for landbrugets gravning af mergel netop her.

Her i området lå et dambrug, som Holstebro Kommune købte i 1996. En del af dambruget blev fjernet, da kommunen overtog arealet og Tvis Å genslynget.

Den sidste rest af dambruget blev brugt af de lokale lystfiskere til produktion af laks og havørreder til udsætning i Storå indtil 2013.

Grydholtvej

P

14

13

P

1

3

2

4

8

11

Tingagervej

5

6

12

- Vandresti - 1,3 km
- Natursti - 2,3 km
- Alternativ rute (ikke så krævende)
- Vandresti til Grydholtvej
- Trækfærgen

7

Tvis Å

10

Tvis Møllevej

9

TVIS MØLLE
NATUR-LABORATORIUM

Hunde skal altid
være i snor